

Muizen, heel veel muizen!

Terugblik op een buitengewoon broedseizoen

Wat er aan vooraf ging

- ‘bovengemiddeld’ mastjaar 2013: veel eikels en beukenootjes (ruim 3x zoveel als jaar ervoor)
- gunstig voor o.a. bosmuizen

bron: Natuurkalender

Het weer

zachte winter & vroeg en warm voorjaar 2014

- winter '13-'14: uitzonderlijk zacht en aan de droge kant; nauwelijks vorst en sneeuw
  - gemiddelde temperatuur 6,0 °C tegen 3,4 °C; een gedeelte tweede plaats in de rij van zachtste winters sinds 1706
- lente '14: extreem zacht, normale hoeveelheid neerslag
  - gemiddelde temperatuur 11,2 °C tegen 9,5 °C; op één na zachtste lente in drie eeuwen

Groot verschil 2013 – 2014

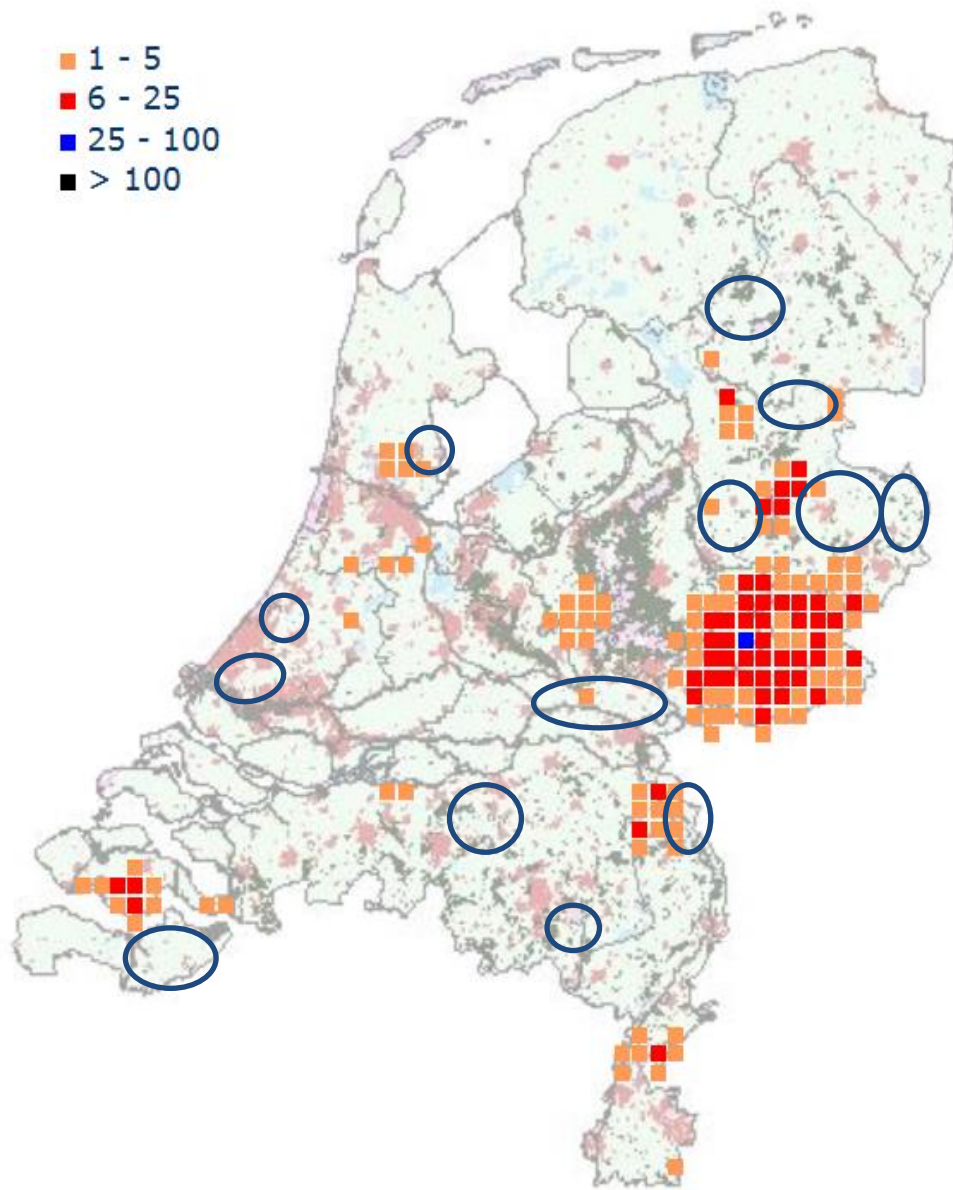
- 2013: na een vrij koude winter volgde een zeer koud en droog voorjaar (koudste in 40 jaar tijd); groeiseizoen langzaam op gang
- maart '13 en maart '14: twee extremen
  - 2013: zeer koud, gemiddelde temperatuur van 2,5 °C tegen 6,2 °C normaal
  - 2014: zeer zacht, gemiddelde temperatuur van 8,4 °C tegen 6,2°C normaal

Impressie broedseizoen 2014

- resultaten op hoofdlijnen, m.n. landelijk beeld
- Sovon Nestkaarten 2014, stand 17 oktober:
ca. 65% van de te verwachten nestkaarten is binnen (872 nestkaarten)
- aangevuld met navraag bij werkgroepen verspreid over Nederland (402 nesten)

Info afkomstig van in totaal 1.274 nesten

Herkomst nestinformatie 2014

Sovon-Nestkaart (872)

aanvullende informatie (402)

OPROEP: Nestkaarten !

Legselstart

jaar	legselstart	aantal nesten
2014	8 april	790
2013	26 april	1.087
langjarig	18 april	13.469

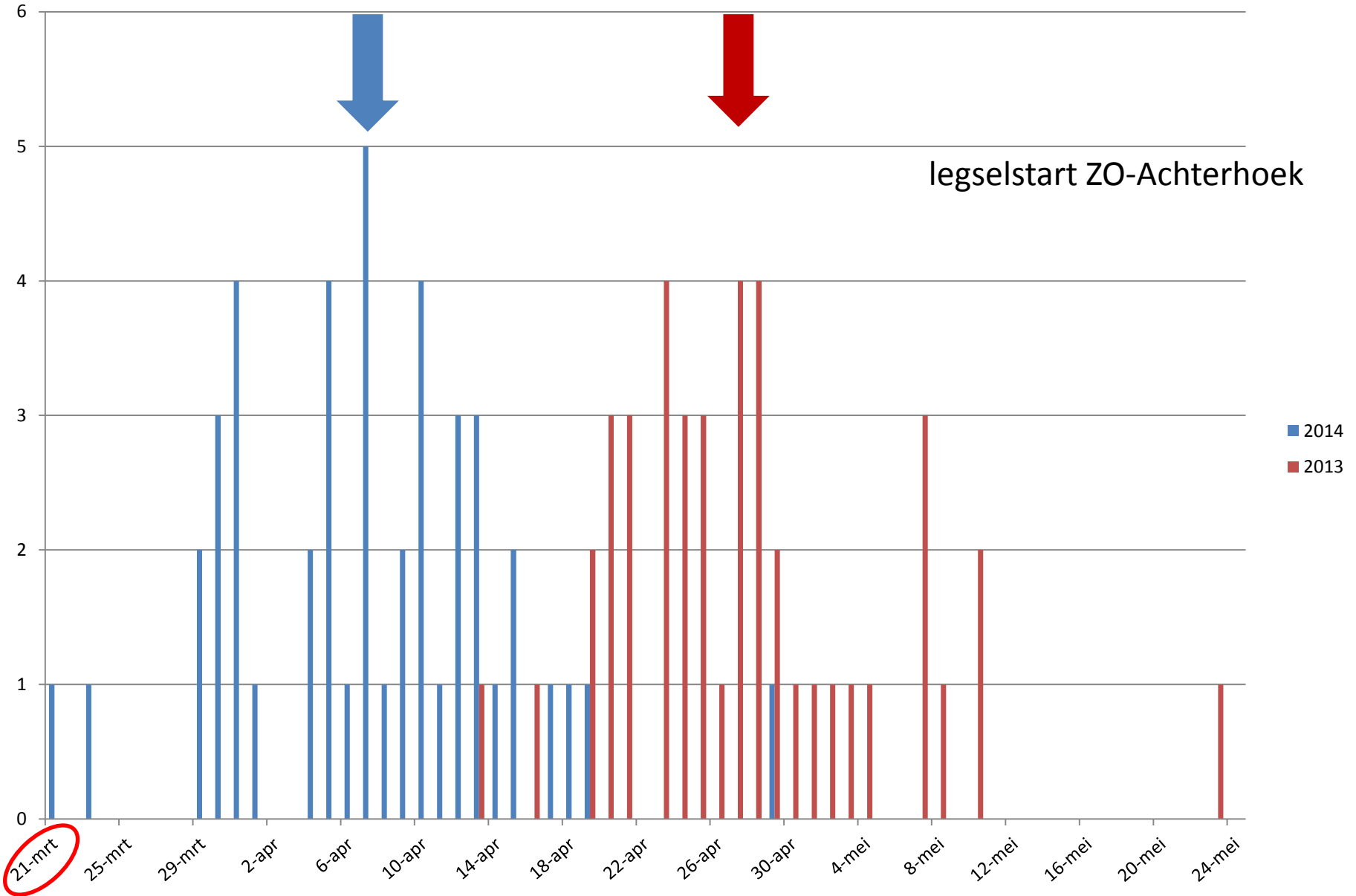
- veel meldingen van legselstarts in tweede helft maart
- 23% vóór 1 april (180 van de 790 nesten)
- vroegst goed gedocumenteerde: 14 maart

7 april 2014

27 april 2013

langjarig gemiddelde: 17 april

legselstart ZO-Achterhoek

Gemiddelde legselgrootte

jaar	gemiddelde legselgrootte	aantal nesten
2014	4,14	851
2013	3,51	1.084
langjarig	3,79	10.733

Legselgrootteverdeling 2014 (n=851)

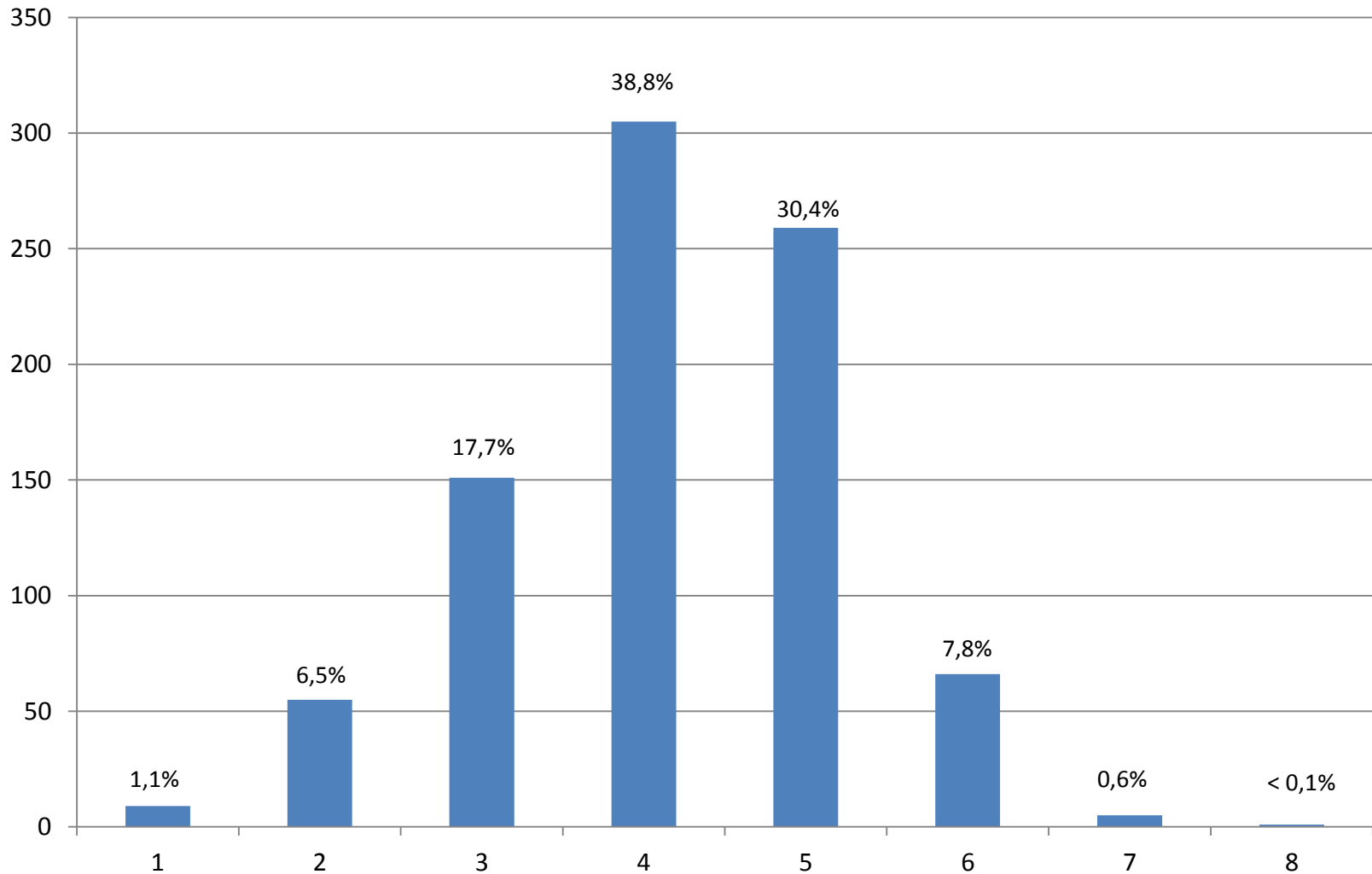

foto: André Eijkenaar

Nest- en broedsucces 2014

(methode Mayfield; bron: Sovon Nestkaart)

jaar	nestsucces % geslaagde nesten	aantal nesten	aantal jongen per gestart nest
2014	68,1%	822	2,13
2013	57,4%	1.224	1,59
langjarig	65,7%	13.514	2,02

Gemiddeld aantal jongen per succesvol nest

jaar	gemiddeld aantal jongen	aantal nesten
2014	3,42	730
2013	2,77	549
langjarig	3,07	6.515

Verdeling uitgevlogen jongen per succesvol nest 2014 (n=605)

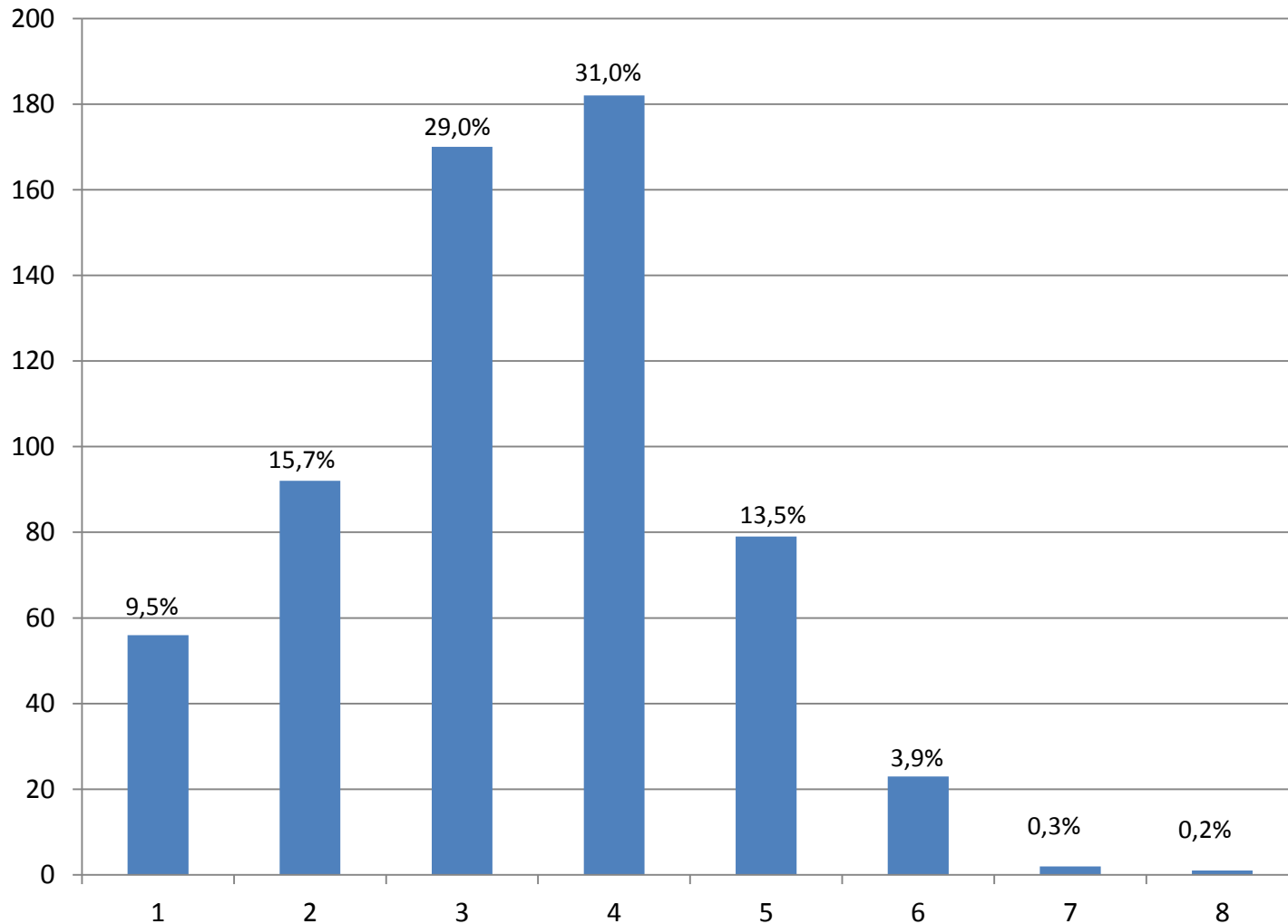

foto: Gerrit van Meijel, Noord-Limburg

foto's: Friso Koop, Twente

Recordjaar in NO-Twente

8-legsel/broedsel staat niet op zichzelf:

- 5,1 eieren per nest (21 nesten)
  - NL gemiddelde: 4,1
- 18 van de 21 nesten succesvol
- 4,4 jongen per succesvol nest (18 nesten)
  - NL gemiddelde: 3,4
- grote voorraden muizen, zelfs op de nestkast

bron: Friso Koop

Utrecht (Ton Janssen)

ZO-Brabant (Adrie Staals)

Zuid-Beveland (Peter Boelee)

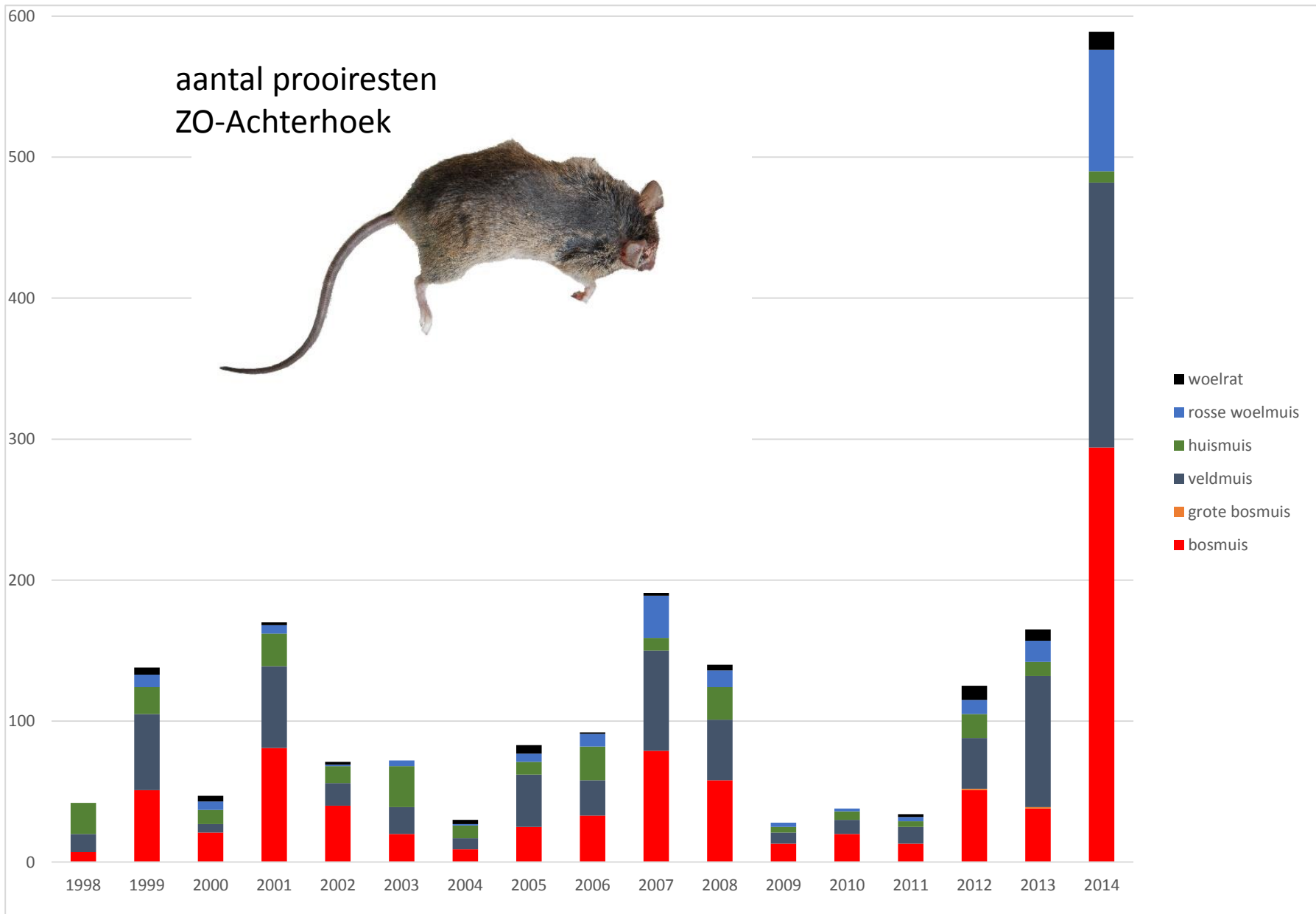

Achterhoek (Ronald van Harxen & Pascal Stroeken)

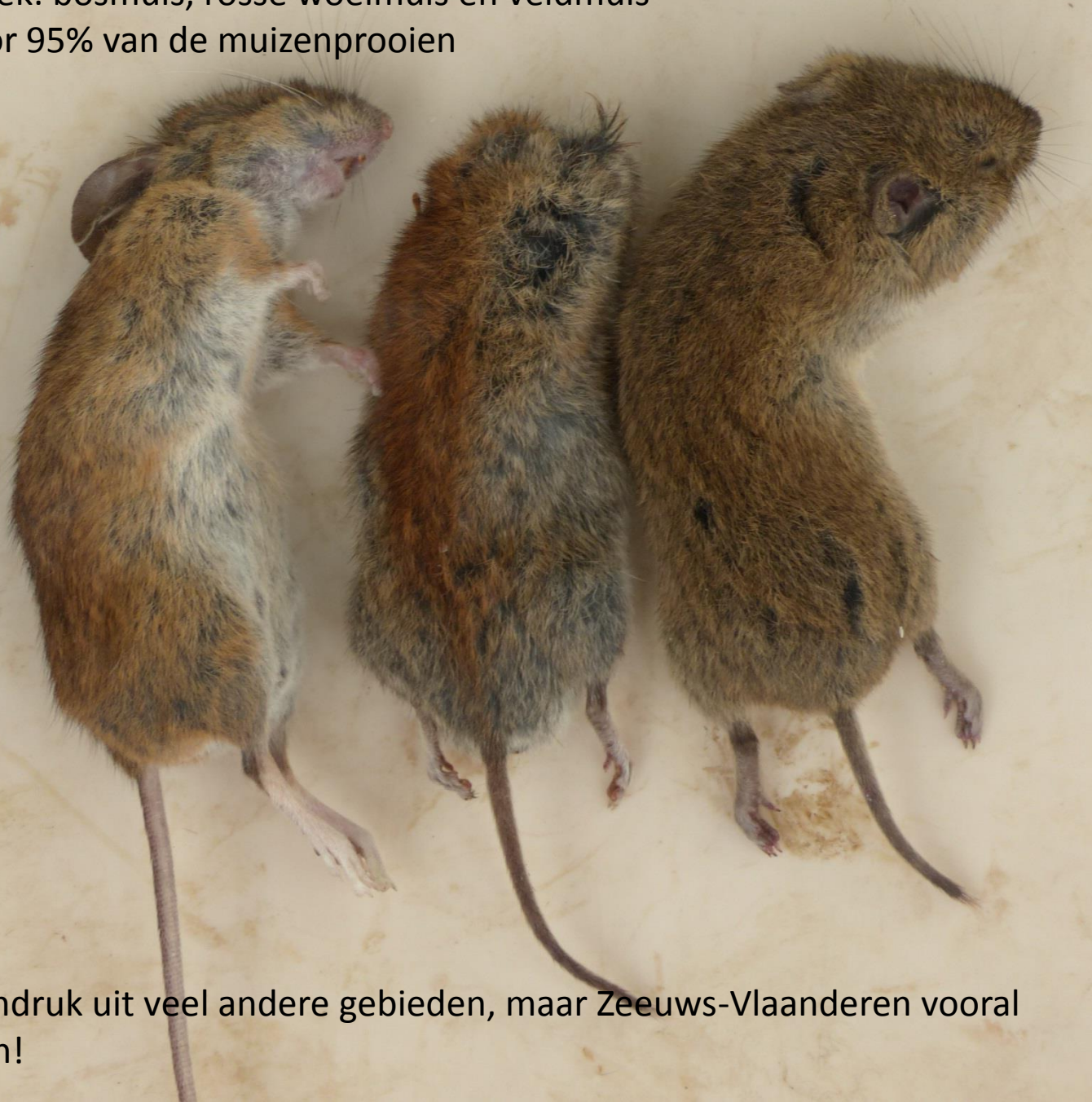

aantal prooiresten ZO-Achterhoek

ZO-Achterhoek: bosmuis, rosse woelmuis en veldmuis
zijn goed voor 95% van de muizenprooien

is ook de indruk uit veel andere gebieden, maar Zeeuws-Vlaanderen vooral
huismuizen!

ruim 43 gram vers voedsel per jong van gemiddeld 29 gram

voedingswaarde wijzer
hella halvarine
per 100 g

1490 kilojoule 355 kilocalorie

eiwit - g	koolhydr.- g	vet 40 g
	waarvan suikers - g	waarvan verzadigd 12 g
		trans 1 g
		enkelv.omv. 9 g
		meerv.omv. 16 g
		cholesterol 1 mg
voedingsvezel - g		zout 0,5 g
natrum 0,2 g		

weet wat je eet

Analyse conditie, ZO-Achterhoek

- in veel nesten jongen 10-20% boven het referentiegewicht
- gemiddeld nestjong in 2014 7% zwaarder dan 1998-2013
- grote jongen (30+) gemiddeld 9% zwaarder dan 1998-2013

36 dagen, 33% boven streefgewicht

I Love

My New

Chicks

92

Met dank aan:

Adrie Staals	Erwin Bruulsema	Hans Grooters	Mary Mombarg
Albert Stevens	Frank Peters	Ingrid Koedijk	Michel Kuijpers
Alex de Smet	Frans Jacobs	Jan Leferink	Pascal Stroeken
Alex Visser	Frans Stam	Jeanne-Marie Leferink	Paul Derksen
Anita van Dooren	Fred Balduk	Jeroen Nienhuis	Peter Beersma
Arnold Lassche	Friso Koop	J. Pelgrom	Peter Boelee
Ben Nijeboer	Gé Hillen	J. Vrijlink	Ricardo van Dijk
Bennie Musters	Geco Visscher	'Katoelenkickers'	Roel Toussaint
Bert Fakkeldij	Ger Hensgens	Kees van Kleef	Ron Gans
Bert Kwakkel	Gerrit van Meijel	Leo Daanen	Ronald van Harxen
Bert Verboog	Gerrit Kolenbrander	Maarten Hageman	Sanne Riewald
Chris Klok	Han Bosch	Maarten Hotting	Ton Janssen
Christien Hermsen	Han Bouman	Marco Tijs	Wied Hendrix
Dennis Maas	Hans Gels	Martin van de Reep	Winfred Brouwer
Eric Hendriks	Hans de Jonge	Mary-Anne	
Erik Lemmen	Hans Jansen	Verhoofdstad	

... en de vele anderen die op de achtergrond hun steentje hebben bijgedragen!

foto's: Ronald van Harxen, tenzij anders vermeld